

PRIPREMA NASTAVNIKA ZA SAT

Nastavna jedinica: **Poslovice (Zrna mudrosti)**

PRIJE OBRADJE NASTAVNE JEDINICE

1) Motivacija:

a) *U čemu je značaj ove nastavne jedinice?*

U upoznavanju sa usmenom baštinom, ali na način da se njegov neupitni autoritet dovede u pitanje.

b) *U kakvoj je vezi sa već obrađenim gradivom, kao i onim koje ću tek obrađivati?*

Nastavna jedinica je u vezi sa upoznavanjem narodnog usmenog stvaralaštva, sa odnosom prema tradiciji, sa pojmom rime i rimovanja, sa rodnim pitanjima.

c) *Kakve mogućnosti ova nastavna jedinica pruža za kritičko mišljenje?*

Velike, jer suprotstavljanjem kontradiktornih iskaza pokazuje da narodna mudrost nije neupitna, i da je ne treba uzimati zdravo za gotovo.

2) Cilj:

a) *Kakvo će znanje biti prenijeto učenicima?*

Učenicima će biti prenijeto znanje o formi poslovice, o njihovoj namjeni, o njihovom nastanku, i o njihovoj brijednosti.

b) *Šta će učenici učiniti s tim znanjem (zašto im je potrebno)?*

Učenici s tim znanjem mogu sa više hrabrosti kritički provjeravati tvrdnje i zahtjeve imaginarnog kolektiva, «naroda».

3) Preduvjet: *Šta učenik mora znati da bi uspješno savladao sadržaj ove nastavne jedinice?*

Učenik mora znati šta je usmena književnost, kako nastaje; mora znati šta je rima; mora osim znanja IMATI SPOSOBNOST DA LOGIČNO ZAKLJUČUJE I POVEZUJE informacije iz različitih oblasti.

4) Ocjenjivanje: *Koji će se dokazi učenja od učenika tražiti?*

Pismeni zadaci planirani za rad kod kuće.

Učešće u razgovoru.

5) Grupisanje: *Kako grupisati učenike? U kojim dijelovima aktivnosti?*

ARTIKULACIJA NASTAVNOG SATA

Prvi sat:

Uvodni dio / Evokacija

Podijeliti učenicima papir na kome su poslovice sa str. 14, ali bez upisanih imena životinja. Tražiti od njih da, služeći se čitankom, na papir upišu imenice koje nedostaju, kako bi se dobili pravi, odgovarajući nazivi... (10 minuta za objašnjenje i rad.)

Glavni dio / Razumijevanje značenja

Prozivati učenike da pročitaju šta su napisali. Jedno po jedno, na tabli ispisati ispravna značenja. (5 minuta)

Pitati učenike da objasne značenja poslovice. (Dopustiti učenicima da sami izaberu poslovicu koju će objasniti.) (20)

Prijedlog protumačenih značenja:

1. **Krmača** vrani oči ne vadi. (VRANA vrani oči ne vadi.)

Vaditi oči - nanijeti zlo. Vrana vrani – svoj svome. Značenje: Svoj svome neće nanijeti zlo. Ili: Ljudi koji pripadaju nekoj porodici ili nekom savezu neće napadati jedni druge.

2. S konja na **lava**. (S konja na MAGARCA.)

Konj je vredniji od magarca, skuplji, plemenitiji, brži... Jahati konja je bolje, ljepše, dostojanstvenije nego jahati magarca. Značenje: sa boljeg na gore. Učiniti nešto na vlastitu štetu.

3. Gdje **žabe** nema, **kokoši** kolo vode. (Gdje MAČKE nema, MIŠEVI kolo vode.)

Miševi se boje mačaka, osjećaju strah od nje, jer je ona jača, brža, lukavija. Izvor je opasnosti. Kad nje nema, miševi nemaju razloga za strah, i mogu se igrati i plesati. Značenje: gdje nema jačeg ili starijeg, slabiji, mali, mogu raditi šta hoće.

4. Ne laje **lavica** sela radi, nego sebe radi. (Ne laje KUCA sela radi, nego sebe radi.)

Kuca (pas) laje kad se prepadne nekog ili nečeg nepoznatog. Drugim riječima, laje zbog toga što se boji, a ne zato što je dobra pa želi druge upozoriti na opasnost. Značenje: u onome što se čini da je učinjeno zbog kolektiva skriveni su sopstveni interesi.

5. Jaja kokoću, a **miševi** ćute. (Jaja kokoću, a KOKOŠI ćute.)

Jaja predstavljaju mladost i neiskustvo, a kokoši starost i iskustvo. Značenje: oni koji ne znaju ništa govore, a oni koji imaju šta reći, ćute.

6. Gdje **vo** salo pravi, tu ga i ostavlja. (Gdje KRMAČA salo pravi, tu ga i ostavlja.)

Krmaču ljudi tove (hrane) zbog mesa i masti (sala). Ne mora da radi ništa (nije radna domaća životinja) a dobija da jede mnogo. Međutim, takav život je kratkotrajan, i završava smrću, klanjem. Značenje: ništa se ne dobija besplatno, sve ima svoju cijenu, iz nećijih postupaka treba razumjeti namjere.

7. **Vrana** se veže za rogove, za čovjek za jezik. (VO se veže za rogove, a čovjek za jezik.)

Vo ima na glavi rogove, koji mu služe za borbu, a čovjek ima razum koji se očituje i u jeziku.

Vo se veže za rogove da ne bi odlutao, ili učinio neku štetu, jer se volu ne može objasniti riječima (razumom) da treba poštovati neke zabrane ili neka pravila, dok čovjek ne mora biti vezan, jer može razumjeti okolnosti i može sam sebe "vezati" riječima. Značenje: čovjek treba poštovati ono što obeća da hoće ili neće učiniti, i po tome se razlikuje od stoke koja nema razum.

8. **Ptica** jedno jedno okoti, ali magarca. (LAVICA jedno okoti, ali lava.)

Značenje: vrijednost potomstva ne mjeri se brojem potomaka, nego njihovim sposobnostima. Lav je sposobna životinja (ne kaže se uzalud Car životinja) i zato je čak i jedno lavče dovoljno.

(Ovdje je moguće razgovarati s učenicima o rodnim stereotipima - lavica rodi lava.

Zašto ne "lavče"?)

9. Vidjela **mačka** da konje potkivaju pa i ona digla nogu. (Vidjela ŽABA da konje potkivaju, pa i ona digla nogu.)

Žaba se ne može potkovati, ali želi to jer misli da se potkivanjem postaje veći, jači, brži, važniji, plemenitiji (sve osobine koje se vežu uz konja). Značenje: Ne može se postati drugačiji oponašanjem. Ili: zavist je posljedica pretjerano dobrog mišljenja o sebi.

10. Svaka **kuca** svome jatu leti. (Svala PTICA svome jatu leti.)

Ptice se drže jata, jer su tako, u jatu, sigurnije. Značenje: svako se najsigurnije osjeća među svojimima, i bira njihovo društvo.

Završni dio / Refleksija

Za sljedeći čas zadati učenicima da kod kuće dovršiti stihove u “pjesmi” na stranici 15.

Zadati im da pronađu primjere iz života koji opovrgavaju navodnu istinitost / mudrost narodnih poslovice, na primjeru koji sami izaberu.

Drugi sat:

Uvodni dio / Evokacija

Učenici čitaju svoje zadaće – pjesme koje su dopunili ponuđenim riječima. (Kao igra, tako da svaki učenik pročita po jedan stih / jednu poslovicu, bez pauza. (10 minuta)

Glavni dio / Razumijevanje značenja

Pitati koja je od dvije poslovice / tvrdnje istinita:

1. Pokornu glavu sablja ne siječe.

2. Bolje grob, nego rob.

Obje su narodne mudrosti, ali jedna očigledno nije istinita. To znači da narod nije UVIJEK u pravu. To znači da MI odlučujemo hoćemo li neku “narodnu mudrost” prihvatiti kao mudrost. Zašto vjerujemo poslovicama?

(Jer iza njih stoji autoritet naroda, u njima je, navodno, iskustvo velikog broja ljudi.)
Kako one nastaju?

(Tako što se nečije pojedinačno iskustvo uobliči u skladan, originalan, efektan iskaz, i kao takav onda ponavlja i pamti.)

Može li pojedinačno iskustvo postati opšte?

(Ne može, svako ima mogućnost da sam uobliči svoje iskustvo.)

Treba li živjeti rukovodeći se narodnim “mudrostima”?

Ne, nego rukovodeći se vlastitim procjenama, i savjetima ljudi u čiju ljubav i znanje imamo povjerenja.

Učenike zamoliti da provjere “mudrosti” iskaza u pjesmi na str. 15.

Npr: Ko visoko leti, nisko pada.

a) Orao leti visoko, pa ne pada.

b) Šta znači “nisko pasti”? Zemlja je uvijek na “istoj visini”, pali mi s jednog metra ili s jednog kilometra visine.

c) Jedan Apollo je letio jako visoko, i nikad nije pao, pa su opet svi izginuli...

itd.

(Minuta 15)

Završni dio / Refleksija

Učenike pitati da predlože neku novu, “svoju” poslovicu, koja bi mogla postati moto razreda.

Ili da svako predloži neki svoj moto, nešto što bi voljeli nositi napisano na majici.

Možda i organizirati štampanje mota na majicimama – dogovor s roditeljima...

(10 minuta)